

Argentiinan suomalaiset samoissa kansissa

Marjatta Nieminen

Vuonna 1906 siirtyi Suomesta Argentiinan Misionesin maakuntaan pääasiallisesti ruotsinkielisistä koostuva maastamuuttajaryhmä, joka perusti sinne Colonia Finlandesin nimellä kulkevan agraariyhteisön. Eivät sen jäsenet eikä kukaan muukaan silloin voinut kuvitella, että tästä yhteisöstä muodostuisi ikäänkuin pulppuava lähde, josta myöhemmin ammennettaisiin jatkuvasti uusia siirtolaistarinointa. Kertomusten kehittämisessä eivät ole erottuneet niinkään uudisraivaajiksi jääneet siirtolaiset, vaan toiset historian ja myyttien julkiset rakentajat: tiedemiehet, toimittajat, diplomaatit ja jopa turistit¹. Juuri tästä 1906 vuoden siirtolaisuusliikchedinnästä syntyi Argentiinan suomalaisten eräänlainen yhteinen tarina syntysijoiheen samassa merkityksessä kuin kansallisvaltiota rakennettaessa Kalevalasta tuli yhteinen henkinen kehto suomalaisille heimoille.

Marjatta Nieminen toimii opettajana Buenos Airesin yliopistossa Filosofian ja kirjallisuuden tiedekunnassa, missä hän on valmistunut sosiaaliantropologiksi. Hän on erikoistunut siirtolaisuuden ja erityisesti Argentiinan suomalais-siirtolaisuuden tutkimiseen. Artikkelissa mainittu kirja on valmistunut yhteistyössä toisen siirtolaisuutta tutkivan Argentiinan suomalaisen, Pulmu Heinosen, kanssa.

Tämän artikkelin tarkoitus ei ole vertailla Misionesin Colonia Finlandesa- ja Kalevala-tarinoita keskenään, vaan kiinnittää huomiota ilmiöön, joka sai aikaan Argentiinaan suuntautuneen muun siirtolaisuuden tutkimuksen melko täydellisen unohtamisen². Ilmiö johti siihen, että kun Suomessa puhutaan Argentiinan suomalaissiirtolaisuudesta, pinnalle nousee välittömästi Colonia Finlandesa ja sen perinteellinen suomalaisuus. Perinteellisellä suomalaisuudella tarkoitetaan tässä Jorma Anttilan (1993) määritelmää representaatiojärjestelmästä, jossa koti, uskonto ja isänmaa toimivat keskenään päällekkäisenä ilmiönä. Tähän on lisättävä myös kielikysymys, suomenkielen taito on melkein perusvaatimus (osittain myös ruotsin), ainakin halu oppia sitä, minkä seurauksena siirtolainen saa lisäpisteitä suomalaisuudelleen³. Tämän kaavan mukaan isänmaallisuuden ja lojaalisuuden Suomea kohtaan katsotaan olevan se luonnollinen, vahva identiteettitekijä, jonka mukaan henkilö pystytään tunnistamaan ja hyväksytään suomalaiseksi tai suomalaisjuuriseksi, jos puhutaan ulkomaille siirtyneestä suomalaisesta⁴. Anttilan mukaan kategoriat koti, uskonto ja isänmaa ymmärretään nyky-Suomessa tarkoittamaan erillisiä ”elämän sfäärejä”.

Sen mukaan kansainvälistyvissä maailmassa suomalaisuutta ei enää koeta Suomessa samalla tavalla kuin esim. 1900-luvun alussa. Merkityksellistä tässä tilanteessa on se, että kun suomalainen tunnustetaan Suomessa suomalaiseksi, kriteerit muuttuvat, kun sama yksilö siirtyy asumaan ulkomaille enemmän tai vähemmän pitemmäksi ajaksi. Anttilan (op. cit.) käsityksen mukaan ”suomalaisuus ei ole vaihdettavissa, koska yksilö on suomalaiseksi syntynyt, eikä suomalaisuus juuri vähene toisessa tai kolmannessa-kaan polvessa”. Määritelmää sopeutetaan kuitenkin eri tavalla ulkomailta asuvaan suomalaiseen, jolloin ”ius sanguinis” kriteeri suomalaisuudesta vaihtuu ja kristallisoituu huomattavan normatiiviseksi ja vanhoilliseksi koti, uskonto ja isänmaa -käsitykseksi. Tämä on selvästi vaikuttanut ulkomailta asuvista suomalaisista tehtyjen tutkimusten tuloksiin ja artikkelien sisältöön.

Toisaalta suomalaissiirtolaisuudesta ei myöskään Argentiinassa juuri tiedetä, vaikka suomalaisia yksilöinä tunnetaankin tai heistä on julkaistu yksittäisiä artikkeleja⁵. Argentiinan suomalaishistoriaa on pääasiallisesti kirjoitettu Suomesta käsin vierailevien tutkijoiden, toimittajien ja joidenkin turistien toimesta, ja toisaalta maas-

sa asuvien suomalaisten taholta ai-
hetta ei oma-aloitteisesti tai syste-
maattisesti ole juuri lainkaan pyrit-
ty tutkimaan. Toiseen tekijään on
vaikuttanut mm. Argentiinan mui-
den, suurten siirtokuntien tarinoiden
hegemonia tutkija- ja kirjallisu-
usmarkkinoilla. Argentiinaan suun-
tautuneesta eurooppalaisesta siir-
tolaisuudesta on tehty runsaasti esitelmiä ja kirjoitettu tek-
stiä (Di Tella, T.S. 1986; Devoto, F.
1992; Leiva, M. 1992; Mármora,
L. 2002; Petriella, D. 1994; Rob-
les, S. 2005; Pedraza, G. & Durán,
Y. 2006). Missään niistä, harvoja
poikkeuksia lukuun ottamatta, ei
kirjoiteta suomalaisesta siirtolai-
suudesta.

Tsaarin ajasta Euroopan Unionin aikaan

Kun puhutaan Argentiinan suoma-
laisiirtolaisuudesta, niin kysymys
ei ole vain Colonia Finlandesas-
ta, vaan maasta- ja maahanmuut-
toprosessin tarkastelun kohteeksi
on otettava myös muu suomalais-
siirtolaisuus. Esimerkiksi maihin
jääneet merimiessiirtolaiset jälke-
läisineen. Näistä kodeista ei ehkä
löydy ainuttakaan vanhaa, agraa-
rikulttuuriin kuuluvaa esinettä tai
kirjaa, joka kertoisi Kalevalasta
tai ainakin Suomesta. Monet jäl-
keläisistä eivät myöskään osallistu
Suomea koskeviin tapahtumiin,
eivätkä siis ole esillä kiinnostavi-
na tutkimus- tai artikkelikohteina.
Tämä johtaa sellaisen käsityksen
muodostumiseen, että eräät yksi-
löt eivät ole ”viljelleet”⁶ suoma-
laisuutta odotettujen normien tai
viitteiden mukaan. Heidän tari-
nansa eivät mahdu edeltäkäsien ra-
kennettujen sosiaalisten kategori-

oiden ja folkloristiikan sisälle sillä
tavoin kuin esim. Colonia Finlandes-
desan asukkaiden tarina⁷.?

Heinosen ja Niemisen (2007)
Argentiinassa ilmestynyt kirja ”In-
migrantes finlandeses en la Argen-
tina:1906-2006. Suomalaisiirto-
laiset Argentiinassa: 1906-2006”
luo lyhyen historiallisen katsauksen
aiheeseen ja esittää arki- ja juh-
laelämän kirjokulttuurista luon-
netta. Etnograafis-historiallisen
tarkastelun kohteena on viimeisen
sadan vuoden ajanjakso. On pyrit-
ty kartoittamaan ja analysoimaan
suurten, ”mullistavien” muistel-
mien lisäksi myös pieniä, ”mini-
maalaisia” muistoja ja suomalai-
suuteen viittaavia esineitä, koska
niiden katsotaan kuuluvan samaan
yhteiseen kokonaisuuteen.

Suomalaisten tiedetään liikkuneen
Argentiinassa jo ennen vuotta
1906 (Donner 1891; Rislakki
1948; Lodenius 1976), vaikka täm-
män tyyppisiä vaeltajia ei suora-
naisesti voitaisi kutsua siirtolaisiksi
(Lähteenmäki 1989). Suomessa
elettiin silloin tsaarinvallan aikaa,
mikä merkitsi sitä, että Argenti-
inaan saapessa suomalaiset luoki-
teltiin venäläisiksi.

BuenosAiresiinjasensatamaan
– samoin kuin myös Brasiliaan –
on saapunut 1800- ja 1900-vuosi-
satojen vaihteessa Pohjois-Euroo-
pasta siirtolaisia kuljettavia laivo-
ja ainakin neljänä eri aikakautena:
1885-1889; 1890-1891, 1909-1911
ja 1968-1969. Laivoissa matkus-
ti ruotsalaisten lisäksi köyhyyttä
ja työttömyyttä pakoon lähteneitä
suomalaisia ja ruotsinsuomalaisia
(Olsson, E. 1989; Melkas, E. 1999;
Heinonen & Nieminen 2007). Bra-
siliassa koettujen vastoinkäymis-
ten seurauksena osa suomalaisista
ja ruotsalaisista siirtyi Argentiinan

puolelle Misionesiin ja Buenos Ai-
resiin sekä Uruguayhin.

Ensimmäinen kosketus Argen-
tiinään tapahtui siis yleensä Bue-
nos Airesin sataman kautta. Sinne
saapuivat aluksi myös v. 1906 uu-
disraivaajat, samoin kuin maahan
väliaikaisesti tai lopullisesti aset-
tuneet muut suomalaiset. Laivojen
mukana tulivat merimiehet tai me-
rimiehiksi väliaikaisesti pestautu-
neet miehet (Tikkanen 1993; Nie-
minen 2003). Suomessa elettiin it-
senäistymisprosessin aikakautta,
jota varjostivat I maailmansota, si-
sällissota ja muutenkin poliittises-
ti ja taloudellisesti epävakaa tila-
ne. Yhteiskuntaa koettelevat ra-
kenteelliset muutokset myötäilivät
yleiseurooppalaista kehitystä, jon-
ka tuloksena suuret joukkoliikeh-
dinnät suuntautuvat erityisesti Yh-
dysvaltoihin, Kanadaan ja Austra-
liaan. Argentiinassa oltiin harjoi-
tettu jo 1800-luvun puolesta vä-
listä lähtien aktiivista siirtolaispo-
liittikkaa, jonka seurauksena maa-
han alettiin agenttien avulla hou-
kutella lisäväestöä nimenomaan
Euroopasta (Devoto op.cit.). Tä-
mä takasi monien vuosikymme-
nien ajan siirtolaisten asettumisen
Argentiinaan myös silloin, kun
muualla maailmassa maahantulo-
kiintiöt olivat täynnä tai odotusajat
liian pitkiä.

1900-luvun alkupuolen diplo-
maatti- ja kauppasuhteet Suomen
ja Argentiinan välillä hoidettiin
ruotsalaisten kautta. Suomen val-
tionhallintoa alettiin v. 1917 itse-
näistymisen jälkeen muuttaa, ja
luotiin uuden tyyppisiä agentti-
yhteyksiä eri puolille maailmaa.
Pakkasvirran (1998) mukaan Lati-
nalaisen Amerikan ja Suomen vä-
liset suhteet ovat alusta alkaen ol-
leet pitkälle sidoksissa kaupan eh-

toihin. Liikemies Eino Heinonen saapui Buenos Airesiin v. 1918, ja Valtamerentakainen kauppa Oy (SVK) pestasi hänet firman edustajaksi Argentiinaan, Chileen ja Uruguayhin (Paasilainen 2005; Heinonen 2005). Monien vuosien ajan SVK:n tytäryhtiö Compania Suomi Ltd toimi Heinosen johdolla Buenos Airesissa. Työntekijöinä oli myös joukko suomalaisia.

Mantereidenvälisen kasvavan kauppaliikenteen myötä perustettiin v. 1926 Suomen Etelä-Amerikan Linja, joka tunnettiin merimiesten ja siirtolaisten keskuudessa lyhyesti nimellä AL. II maailmansodan aikana AL:n liikenne tyrehtyi melkein kokonaan – kuten myös suomalaissiirtolaisten tulo Argentiinaan. Sodan jälkeen kaupaliikenne vilkastui, ja sen mukana maahan tulleiden ja jäävien merimiesten ja muiden suomalaisten maahanmuuttajien määrä kasvoi. Tämä sai aikaan sen, että Suomen evankelisluterilainen kirkko perusti v. 1952 Buenos Airesin sataman läheisyydessä olevalle San Juan -kadulle merimieskirkon - Hogar de Marineros Finlandeses⁸. Aikaisemmin, jo v. 1938, kaupungissa asuva suomalaisryhmä oli perustanut etnis-kansallishengellisen seuran nimeltä ”Suomi-Seura – Suomalainen Avustusyhdistys”, joka kokoontui Buenos Airesin Suomen lähetystön rakennuksessa. Merimieskirkko toimi maassa ja kaupungissa asuvien ja vierailevien merimiesten, diplomaattien ja siirtolaisten sosiaalisena ja hengellisenä keskuksena aina v. 1982, jolloin sen virallinen toiminta lakkautettiin. Aina vuoteen 2006 sitä ylläpidettiin pienen kaupungissa asuvan suomalaisryhmän toimesta. Ulkoministeriön tiedot-

teen mukaan rakennus luovutettiin sitten Ibero-Amerikkalaiselle yksityiselle säätiölle uutta kulttuurillista liiketoimintaa varten⁹. Suomalainen merimieskirkko ja jotkut sen jäsenet toimivat tiivistä yhteistyössä Buenos Airesissa sijaitsevien muiden pohjoismaisten luterilaisten seurakuntien jäsenten kanssa. Vuodesta 2006 lähtien on alettu toimia kaikkien pohjoismaisten luterilaisten kirkkojen tilojen ja toimintojen yhdistämisen puolesta. Pohjoismaiseksi kokoontumispaikaksi on suunniteltu tämän hetkistä Buenos Airesin ruotsalaista kirkkoa. Misionesin maakunnassa toimivassa ”Colectividad Nórdica”-yhdistyksessä (Pohjoismaiden yhteisö) on monien vuosien ajan harjoitettu pohjoismaista uskonnolliskulttuurista yhteistyötä.

Virallisten lähteiden mukaan Suomen diplomaattiedustuksen tarkka alkamisaika Argentiinassa on vaikeasti määriteltävissä¹⁰. 1920-luvulla Suomen ulkoministeriö hoiti yhteydet Latinalaiseen Amerikkaan Madridista käsin. Vuonna 1929 avattiin ensimmäinen konsulitason lähetystö Buenos Airesissa, ja vasta v. 1957 maiden välisiä virallisia suhteita alettiin hoitaa suurlähetystöjen kautta. 1970-luvun puolessavälissä liitettiin suurlähetystön yhteyteen kaupallinen osasto, ja vuonna 1986 perustettiin Argentiina-Suomi Kauppakamari¹¹. Suomen Buenos Airesin edustusto on perinteellisesti koordinoitunut suorasti tai epäsuorasti maan suomalaistoimintaa.

Toinen suomalaisia puoleensa vetävä paikkakunta oli Zárate ja sen lähiympäristön muodostava Paraná-joen suistoalue¹². Ensimmäiset suomalaiset saapuivat paikalle 1930-luvulla, ja myöhemmin

sen ottivat asuinpaikakseen monet yksinäiset merimiehet ja kokonaiset perheet¹³. Osa asukkaista oli Colonia Finlandesasta pois lähteneitä suomalaisia ja näiden jälkeläisiä. Alueelle muodostui suomalainen etninen enklava, ja siellä toimi Työkerho-niminen suomalainen yhdistys. Záraten kaupungista olivat kotoisin ne Hietalan perheen jäsenet, jotka katosivat sotilasdiktatuurin aikana Argentiinassa v. 1977¹⁴. Perheen jäsenten kohtalosta ei julkisesti tiedetä vielä mitään. 1940-luvun lopulla läheiseen Ramallon kaupunkiin perustettiin suomalaisin voimin sellululoosa- ja kuitulevytehdas. Tehdasalueelle rakennettiin asuntoalue, jonka asukkaista suuri osa oli suomalaisia. Suomalaisasukkaat rakensivat saunoja, ja vihtoja tehtiin eukalyptuspuiden oksista.

1950-lukuun saakka matkat tehtiin laivoilla, ja lentoliikenne alkoi syrjäyttää aikaisemman mantereiden välisen matkustusmuodon. Siirtolaisuuden motiivit vaihtuivat, vaikka perussyy pysyi samana: eksplisiittinen- tai implisiittinen työnhaku. Myös siirtolaisuuden luonne muuttui. Ryhmä- ja merimiessiirtolaisuuden tilalle ilmaantui yksittäistä, jatkuvaa ulkosuomalaisliikehdintää. Heti alusta alkaen se oli luonteeltaan naisvoittoista. Sama suuntaus jatkui 1980–1990 luvuilla. 1990-luvun loppu ja erityisesti 2000-luvun alku antoivat merkkejä Argentiinan suomalaissiirtolaisuuden kasvamisesta. Matkailijoita vetää puoleensa kosmopoliittinen Buenos Aires, josta v. 2001 talouskriisin jälkeen on muodostunut erittäin tärkeä, puoleensavetävä turismi-, viihde-, tiede- ja opiskelupaikka.

Suomalaiset, kuten muutkin Euroopasta saapuvat matkailijat, tulevat maahan turisteina ja opiskelijoina sekä jonkin verran liikemiehinä. Vaikka tulijaryhmät ovat heterogeenisiä, niistä on selvästi erottumassa kaksi seikkaa: monet opiskelijat ja tangonharrastajat asettuvat asumaan maahan joko työn tai avioliiton kautta, ja ehdottomasti suurin osa heistä on nuoria naisia¹⁵. Uussiirtolaisuuteen kuuluu myös maahanmuuttajan liikkuvuuden dynaamisuus, helposti voidaan asua vuoden mittaan Argentiinassa sekä osaksi Suomessa tai jossain kolmannessa maassa.

Suomalaiset Argentiinassa -aiheen tutkimus

Edellä esitetyn valossa voidaan todeta, että Argentiinan suomalaissiirtolaisuuden jatkunut tasaisesti koko 1900-luvun. Suomalaiset ovat pääasiallisesti asettuneet kolmelle melko tarkasti rajatulle alueelle: Buenos Airesiin ja sen lähiympäristöön, Záraten kaupunkiin lähiympäristöineen ja Misionesin maakuntaan. Pienemmässä määrin suomalaisia ja näiden jälkeläisiä voidaan jäljittää myös joistakin Córdobaan, Mendozan ja Patagonian pienistä kaupungeista ja kylistä. Yleensä kysymys on enemmän tai vähemmän väliaikaisista siirtolaisista, joista monet eivät tunnista itseään siirtolaisiksi. Heidän oma käsityksensä siirtolaisuudesta on kiteytynyt vanhentuneen määritelmän mukaan, joka poissulkee heidät itsensä yleisestä rakenteellisesta prosessista¹⁶. Argentiinan suomalaissiirtolaisuudesta luotu kuva – Misionesin vuoden 1906 siirtolaisuus ja yhteinen syntysija – sekä

yksilöiden usko vapaaseen, omaan tahtoon perustuvaan liikkumiseen heijastuu selvästi tapaan, jolla suomalaissiirtolaisuus omakohtaisena prosessina koetaan.

Tutkimusten ja muiden artikkelien tarkastelu tuo esille sen, että usein siirtolaisilmiötä on käsitelty ei ainoastaan monotemaattisesti, vaan myös yksipuolisesti ja konformisesta perspektiivistä: kirjoituksia vallitsevat ”kauniit ja nostalgiset” aiheet. Teemat toistuvat ja niiden käsittelymuoto myös¹⁷. Virallisissa ja julkisissa puheissa tai kirjoituksissa ei esiinny edes tilastoina, Argentiinan asettuneiden suomalaisten ja näiden jälkeläisten poliittinen valveutuneisuus ja toiminta, tai myös valveutumattomuus ja osallistumattomuus, ulkomailta asuvien suomalaisten oikeudet kuten kaksoiskansalaisuus ja eläkkeet tai muu lakisääteinen oikeuksien valvominen ja toteutuminen¹⁸, seksuaaliset mieltymykset, kirjokulttuurinen uskonnollisuus, musiikki tai taidemieltymykset ja esiintymiset, jälkipolvien suomalaisuuden luokittaminen tai luokittamattomuus, ja muu standarditavoista erottuva käyttäytyminen ja oleminen. Nostalgista ja perinteistä kuvaa suomalaiselämästä ulkomailta rakentavat tutkijat, toimittajat, diplomaatit ja josakin määrin myös turistit. Argentiinan tapauksessa monoteema on rakennettu niin tiivistä, että siitä on vähitellen muodostunut yksiselitteinen ja itseään toistava tarina, josta on vaikea päästä irti.

Heinosen ja Niemisen kirja: ”Inmigrantes finlandeses en la Argentina 1906-2006. Suomalaissiirtolaiset Argentiinassa 1906-2006” (op.cit.) on pyrkinyt korjaamaan joitakin edellä mainittuja puutteita.

Kirjoittajat ovat kaksikielisiä ja asuvat vakituisesti Argentiinassa. Heinonen on Buenos Airesissa syntynyt Argentiinan suomalaisten jälkeläinen, ammatiltaan yrittäjä ja kirjailija. Nieminen on asunut Argentiinassa jo yli 30 vuotta, valmistunut sosiaali-antropologiksi Buenos Airesin yliopistossa ja omistautunut suomalaissiirtolaisuuden tutkimiselle. Molemmat siis kirjoittavat siirtokunnan sisältä, he ovat sen jäseniä, tavalla tai toisella toimivat sen piirissä ja tuntevat maan. He kertovat kahdella kielellä yhteisön historiaa ja tarinaa, luonnollisestikin omien subjektiivisten käsitystensä ja viitaraamiensa suodattamina¹⁹. Tarkastelun kohteeksi on otettu Argentiinan suomalaissiirtolaisuuden viimeiset 100 vuotta. Kirjan tarkoitus on valaista kokonaisvaltaisesti ja rakenteellisesti siirtolaisuuden ja siirtolaisten vaiheita.

Mainituista tekijöistä huolimatta teksti potee syvällisemmän uudistamishengen puutetta, erityisesti siinä, millä tavalla eri teemoja on käsitelty, tai paremmin miksi tiettyjä teemoja on jätetty käsittelemättä. Kyseenalaistaa voisi esim. sitä, miksi haastateluista koottujen fragmenttien aiheeksi on valittu edellä kritisoitu nostalginen ja perinteellinen tapa lähestyä ulkosuomalaisia. Kysytään esim. ”mitä merkitsee Suomi ja suomalaisuus” sekä ”mitä muistoja ja esineitä haastateltavalla on Suomesta ja suomalaisuudesta”. Identiteettisiteiden rajoittaminen koskemaan vain suomalaisuutta (aiheena) oli/on operationaalisesti melkein tarve. Mutta aina voidaan olettaa, että esim. kaksoiskansalaisuudesta ja sen ympärille kehittyneestä ”sui generis” ja implisiitti-

sestä poliittisesta liikehinnästä oltaisiin myös voitu rakentaa akseli, joka sitoisi Suomen ja Argentiinan suomalaisten arkipäivän olemiset ja tekemiset. Sen avulla voitaisiin myös kuvata siirtolaisuuden eri vaiheita ja aikakausia Argentiinassa, ja samalla se mahdollistaisi uuden perspektiivin luomisen yleisen ja singulaarisen siirtolaishistorian tarkastelussa.

Esinekultuurin tai suomalaisuuteen liittyvien muistojen valitseminen kuvaamaan identiteettiä, on luonnollisestikin indusoinut haastateltavat kiinnittämään huomiota juuri suomalaisuuteen liittyviin tekijöihin. Se on korostanut yksilössä ja ryhmässä esiintyviä osittaisia suomalaispiirteitä ja yhteyksiä. Tätä puolta rakennettaessa ovat useissa tapauksissa samaan aikaan jääneet varjoon yksilön elämäntilanteeseen kuuluvat muut samanaikaiset identiteettitekijät, jolloin on muodostunut yksiselitteinen kuva epäkriittisestä väestön osasta, joka elää ”suomihurmoksessa”. Tässä mielessä haastatteluista kootut fragmentit reprodukoivat sitä perinteellistä tapaa, jolla liian usein on lähestytty ulko-suomalaisia ja näiden jälkeläisiä.

Olisi kyllä ollut mahdollista rakentaa Argentiinan suomalaishistoriaa toisestakin perspektiivistä. Tarkastelun kohteena olleen teoksen suhteen on tosin todettava se, että sen kirjoittajien mahdollisuudet toteuttaa toisentyypinen siirtolaishistoria olivat resurssien, ajan ja sponsoreiden vuoksi tiukasti rajoitetut. Lisäksi vaikuttavat teoksen etnograafiseen sisältöön ja ulkomuotoon liittyvät tekijät: laajalle siirtokunnalle ja näiden sukulaisille, tuttaville ja tutkijoille (Argentiinassa ja Suomessa) tarkoite-

tun teoksen oli pyrittävä neutraalisuuteen, elämäntilanteiden hyvien puolten ja tapojen korostamiseen ja Suomi-kuvan positiivisuuden esittämiseen. ”Sisältöpäin” kirjoitettuna, arkielämän kanssakäymisen ristiriitaiset sidokset hartioilla, oli vaikeaa kirjoittaa etnograafista tekstiä ottamatta huomioon yhteisössä vallitsevia tabu-teemoja ja yhteisen historian kertomisen sosiaalista kontrollia.

Kirja tulee kuitenkin osittain täyttämään tehtävänsä. Se kertoo ja analysoi Argentiinan suomalaissiirtolaisuutta kokonaisuutena, ja osittain sellaisilta osin, joista julkaistua tietoa on vähän. Lisäksi, vaikka ”natiivi-kirjoittajien” aihe-perspektiiviä on ehdonalaistanut yleinen hyväksyty käsite Argentiinan suomalaissiirtolaisuudesta, tekstistä ja rivien välistä löytyy runsaasti esimerkkejä kirjoittajien subjektiivisista näkemyksistä ja kokemuksista, joiden katsotaan rikastuttavan siirtolaisuustutkimusta.

Kirjallisuus

Anttila, Jorma (1993): Käsitteet suomalaisuudesta – traditionaalisuus ja modernisuus. Kirjassa *Mitä on suomalaisuus* (toim. Teppo Korhonen), SAS, Helsinki.

Devoto, Fernando (1992): *Movimientos migratorios. Historiografía y problemas. En los Fundamentos de las Ciencias del Hombre*, CEAL, Buenos Aires.

Di Tella, Torcuato. S. (1986): *Sociología de los procesos políticos*. Ed. Eudeba, Biblioteca de Ciclo Básico, UBA, Buenos Aires.

Donner, Arno & Ossi (1891): *Matkustus Argentiinassa ja Uruguayssa. Tietoja näiden La Plata tasavaltain oloista*” s/d.

Flores, María A. ((1998): *La integración social de los inmigrantes*. Ed. Centro de Estudios Históricos de Córdoba, Córdoba.

Galvez, L. (2003): *Historias inmigrantes*. Grupo Editorial Norma, Buenos Aires.

Germani, Gino (1965): *Argentina, sociedad de masas*. (comp. T.S.Di Tella), Ed. Eudeba, Buenos Aires.

Heinonen, Pulmu & Nieminen, Marjatta (2007): *Inmigrantes finlandeses en la Argentina 1906-2006. Suomalaissiirtolaiset Argentiinassa 1906-2006*. Heinonen & Nieminen, Kirjokulttuuri ja Tutkimus, Buenos Aires.

Koivukangas, Olavi (1998): *Kaukomaiden kaipuu. Suomalaiset Afrikassa, Australiassa, Uudessa-Seelannissa ja Latinalaisessa Amerikassa. Siirtolaisuusinstituutti. Suomalaisen siirtolaisuuden historia 4*. Turku.

Leiva, María L. (1992): ”La inmigración en la Argentina de posguerra” en *Todo es Historia*, año XXV, No 296, Buenos Aires.

Lodén, Eric (1976): *Finland-Sydamerikanlinjen 1926-1976*, Hki.

Lähtenmäki, Olavi (1989): *Colonia Finlandesa. Uuden Suomen perustaminen Argentiinassa 1900-luvun alussa*. SHS, Turku.

Mármora, Lelio (2002): *Las políticas de migraciones internacionales*. Ed. OIM-Páidos, Tramas Sociales, Buenos Aires.

Nieminen, Marjatta (2003): *Suomalaiset merimiehet 1900-lu-*

- vun Buenos Airesissa ja siirtolaisuus. Siirtolaisuusinstituutti. Turku.
- Olsson, Evald (1989): *Los suecos en la selva*. Ed. La Aurora, Buenos Aires.
- Paasilainen, Marko (2005): *Suomen ja Pohjoismaiden historia: Kun pääomalla oli mieli ja kieli*. Suomalaiskansallinen kielinationalismi ja uusi kauppiaskunta maakaupan vapautumisessa 1920-luvun alkuun. Julk. SKS, Historiallinen kokoelma 96, Helsinki.
- Pakkasvirta, Jussi & muut (1998): *Kahvi, pahvi ja tango*. Suomen ja Latinalaisen Ameritan suhteet. Ed. Gaudeamus, Helsinki.
- Pedraza, Graciela & Yaraví, Durán (2006): *No me olvidés*. Historias de vidas inmigrantes. Ed. Comunicarte, 2da ed. Argentina.
- Petriella, Dionisio (1994): *La doble ciudadanía en la nueva legislación italiana*. En *Cuadernos de la "Dante"*, No 36, Ed. Asoc. Dante Aleghieri, Buenos Aires.
- Pohjanpirkka, Oiva (1983): *Hyvien tuulten satama*. Ed. Finnpublisher, Gummerus, Jyväskylä.
- Rislakki, Ensio (1948): *Mazamorra*. Matkani Etelä-Amerikkaan. Otava, Helsinki.
- Robles, S. (2005): *Historía de Zárate desde sus orígenes hasta el año 2000*. Ed. De los Cuatro Vientos, Buenos Aires.
- Tikkanen, S. M. (1993): "Auringon alla. Vapaa-ajan viettoa Suomen Etelä-Amerikan Linjan laivoilla" kirjassa Suomen merimuseo/The Maritime Museum of Finland. Annual Report. Nautica Fennica, Yliopistopaino, Helsinki.
- ## Viitteet
- 1 Marjatta Nieminen – muistiinpanot 2006.
  - 2 Muualle Argentiinaan suuntautunutta suomalaissiirtolaisuutta on käsitelty esim. Olavi Koi-vukankaan teoksessa: "Kaukomaiden kaipuu. Suomalaiset Afrikassa, Australiassa, Uudessa-Seelannissa ja Latinalaisessa Amerikassa (Turku 1998), sekä Argentiinassa toimineiden pappien muistelmissa ja lehtiartikkeleissa (Pohjanpirkka op.cit.). M. Niemisen ja P. Heinosen tutkimuksesta on tehty alustuksia ja artikkeleita. Filmihalli Oy on dokumentoinut ulkosuomalaisten elämää. Ohjelmia voi seurata sivuilta <www.filmihalli.fi>
  - 3 Nieminen, Marjatta (2005): *Migraciones euroargentinas a la Unión Europea: Doble nacionalidad y prácticas*. Maestria en Políticas de Migraciones Internacionales. Universidad de Buenos Aires (inedito).
  - 4 Fredrik Barth (1976) käsittelee tätä universaalista identiteetti-prosessi-ilmiötä kirjassaan *Los grupos étnicos y sus fronteras*. México, FCE.
  - 5 Kts. esim. Heinonen, P. (2005): *El inmigrante. Un destino en la Argentina*. Ed. Dunken, Buenos Aires.
  - 6 Kirjassa Baumann, Gerad (2001): *El enigma multicultural. Un replanteo de las identidades nacionales, étnicas y religiosas*. Ed. Paidós, Barcelona, Buenos Aires, México käsitellään termiä, joka liittyy identiteetin "viljelyyn".
  - 7 Kts. Anttila, J. (1993): *Mitä on suomalaisuus (toim. Korhonen, T.), SAS, Jyväskylä*.
  - 8 Kts. esim. Pohjanpirkka (op.cit.).
  - 9 Ulkoministeriöntiedote 23.8.2006 HEL5069-59. Helsingin Sanomat 10-2006.
  - 10 Kts. www.finlandia.org/doc/es/embajada/historia.htm (18.10.2005).
  - 11 Heinonen, P. & Nieminen, M. (op.cit.).
  - 12 Zárate ja sen lähiympäristö sijaitsevat n. 100 km. Buenos Airesista luoteeseen, Paraná-joen rannalla.
  - 13 Rislakki, E. "Valentin" (1948): *Mazamorra*. Matkani Etelä-Amerikkaan. Otava. Marjatta Nieminen – muistiinpanot 2003-2006.
  - 14 Robles (op.cit.)
  - 15 Vrt. Outi Tuomi-Nikula, "Saksansuomalaiset. SKS, Mänttä (1989)".
  - 16 Heinonen & Nieminen (op.cit.).
  - 17 Suomen ja Argentiinan (ja Etelä-Amerikan) kauppasuhteiden kehityksestä painetut tutkimusmateriaalit muodostavat poikkeuksen (Heinonen-Nieminen 2007).
  - 18 Kts. esim. Ulkosuomalaisparlamentin viimeinen istunto 10 ja 11 syyskuuta 2007 (www.usp.fi).
  - 19 Kun puhutaan yhteisöstä, ei tarkoiteta muodollista instituutiota, seuraa tai järjestöä, joka ryhmittäisi maassa asuvat suomalaiset tai näiden jälkeläiset keskenään. Kysymys on kuvitellun yhteisön olemassaolosta, jonka olemassaolon edellytyksenä on se, että on suomalainen "ius sanguinis" periaatteen pohjalta ja asuu tai oleskelee Argentiinassa.